

PODS

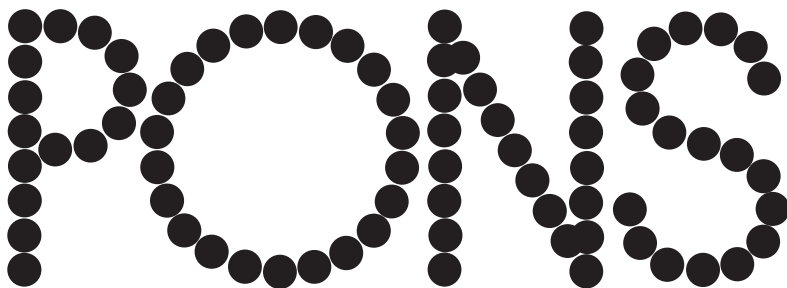
Czasy i czasowniki

francuskie

reguły • przykłady w tabelach

LektorKlett

Czasy i czasowniki francuskie

Pascale Rousseau

Wydawnictwo LektorKlett
Poznań 2001

Wydawnictwo LektorKlett
ul. Raclawicka 72
60-302 Poznań
tel./faks (061) 861 88 28

Tytuł oryginału: Verbtabellen Französisch

Projekt okładki: Erwin Poell, Ilona Arfaoui, Marian Winiecki

© Ernst Klett Verlag GmbH, Stuttgart 1998

© dla wydania polskiego Wydawnictwo LektorKlett, Poznań 2001

ISBN 83-88507-37-0

Tłumaczenie i adaptacja: Przemysław Znaniecki

Redakcja serii: Robert Kuc

Redakcja tomu: Daria Miedziejko, Elżbieta Piechorowska

Skład: studio **KO** – Jerzy Nawrot

Druk: ABEDIK, Poznań

Wydanie I

W tej książce znajdziesz

reguły dotyczące

- pisowni i wymowy czasowników francuskich
- stosowania czasów francuskich

tabele prezentujące

- formy czasowników francuskich we wszystkich czasach
- nieregularności związane z odmianą czasowników francuskich.

„Czasy i czasowniki francuskie” zawierają **przejrzyste tabele koniugacyjne** 74 regularnych i nieregularnych czasowników modelowych, a także przegląd odmiany czasowników zwrotnych i czasowników w stronie biernej. Wzory odmian pozwolą Ci bez trudu zorientować się we wszystkich formach – także złożonych; dla ułatwienia osobiowości koniugacyjne wyróżniono kolorem i wytłumaczono je za pomocą praktycznych reguł.

Budowa tabel koniugacyjnych

1	2	3	4
parler	groupe I	parler mówić	
		Czasownik regularny. Do tej grupy należy około 90% czasowników francuskich.	
5		INDICATIF	SUBJONCTIF
		présent je parle tu parles il parle nous parlons vous parlez ils parlent	présent que je parle que tu parles qu' il parle
		passé composé j' ai parlé tu as parlé il a parlé nous avons parlé vous avez parlé ils ont parlé	
		imparfait je parlais tu parlais il parlait nous parlions vous parliez ils parlaient	
		plus-que-parfait j' avais parlé tu avais parlé il avait parlé nous avions parlé vous aviez parlé ils avaient parlé	
		passé simple je parlai tu parlais il parla nous parlâmes vous parlâtes ils parlèrent	
		passé antérieur j' eus parlé tu eus parlé il eut parlé nous eûmes parlé vous eûtes parlé ils eurent parlé	
		futur simple je parlerai tu parleras il parlera nous parlerons vous parlerez ils parleront	
		futur antérieur j' aurai parlé tu auras parlé il aura parlé nous aurons parlé vous aurez parlé ils auront parlé	
7		CONDITIONNEL	
		présent je parlerais tu parlerais il parlerait nous parlerions vous parleriez ils parleraient	
		passé j' aurais parlé tu aurais parlé il aurait parlé nous aurions parlé vous auriez parlé ils auraient parlé	
12			
		partir	groupe III
		partir odchodzić, odjeżdżać	
		W liczbie pojedynczej czasu indicatif présent znika ostatnia spółgłoska tematu (w tym wypadku -t-).	
		INDICATIF	SUBJONCTIF
		présent je pars tu pars il part nous partons vous partez ils partent	présent que je parte que tu partes qu' il parte que nous partions que vous partiez qu' ils partent
		passé composé je suis parti tu es parti il est parti nous sommes partis vous êtes partis ils sont partis	
		imparfait je partais tu partais il partait nous partions vous partiez ils partaient	
		plus-que-parfait j' étais parti tu étais parti il était parti nous étions partis vous étiez partis ils étaient partis	
		passé simple je partis tu partis il partit nous partîmes vous partîtes ils partirent	
		passé antérieur je fus parti tu fus parti il fut parti nous fûmes partis vous fûtes partis ils furent partis	
		futur simple je partirai tu partiras il partira nous partirons vous partirez ils partiront	
		futur antérieur je serai parti tu seras parti il sera parti nous serons partis vous serez partis ils seront partis	
		CONDITIONNEL	
		présent je partirais tu partirais il partirait nous partirions vous partiriez ils partiraient	
		passé je serais parti tu serais parti il serait parti nous serions partis vous seriez partis ils seraient partis	
			IMPERATIF
			pars partons partez
			PARTICIPE
			présent partant
			passé parti(e)
			61

- ① **Numer koniugacji:** Za pomocą tego numeru można każdorazowo przyporządkować wszystkie czasowniki, które wymieniono w porządku alfabetycznym na końcu książki, odpowiedniemu wzorowi koniugacyjnemu.
- ② **Grupa koniugacji:** Informacja o tym, do której z trzech grup odmiany czasowników francuskich należy czasownik odmieniany w danej tabeli:
 - grupa I: czasowniki z końcówką bezokolicznika **-er**,
 - grupa II: czasowniki z końcówką bezokolicznika **-ir**,
 - grupa III: czasowniki z końcówką bezokolicznika **-re** i **-oir**.
- ③ **Czasownik modelowy z tłumaczeniem:** Czasownik, który jest przykładem dla wszystkich podobnych czasowników (z tym samym numerem koniugacji).
- ④ **Krótką charakterystyka:** W tym miejscu zwracamy uwagę na wyjątki i nieregularności danego schematu koniugacji.
- ⑤ **Wyróżnienie końcówek:** W schematach odmiany czasowników regularnych grupy I *parler* (numer 3) i grupy II *finir* (numer 16) charakterystyczne końcówki wyróżniono **tlustym** drukiem.
- ⑥ **Wyróżnienie kolorem:** Wszystkie formy odbiegające od regularnych schematów koniugacji wyróżnione są zielonym kolorem.
- ⑦ **Formy rodzaju żeńskiego:** Dla uproszczenia podajemy formy 3. osoby liczby pojedynczej i mnogiej tylko z zaimkami osobowymi rodzaju męskiego (bez *elle* lub *elles*). Także w formach czasów złożonych, które odmieniają się z czasownikiem posiłkowym *être*, podajemy imiesłowy jedynie w formie rodzaju męskiego (np. *nous sommes allés* zamiast *nous sommes allé(e)s*).

W części tabeli przedstawiającej imiesłowy bierny (*participe passé*) zawsze podajemy także formy rodzaju żeńskiego – poza wypadkami, kiedy takich form nie ma.

W **alfabetycznej liście czasowników** na końcu książki znajdziesz dodatkowo około 1250 czasowników; przy każdym z nich podano numer schematu koniugacji, zgodnie z którym czasownik ten się odmienia. Ponadto przy niektórych czasownikach podajemy informacje o używaniu z nimi **czasowników posiłkowych *avoir* i *être*** oraz o **stosowanych z nimi przyimkach** w wypadkach, gdy mogą one nastręczać trudności Polakowi.

Na stronie 7 można znaleźć przegląd ważnych **zasad pisowni** czasowników francuskich. Powodzenia!

Przegląd terminów gramatycznych

<i>accent aigu</i>	akcent w prawo nad literą é
<i>accent circonflexe</i>	daszek nad samogłoską
<i>accent grave</i>	akcent w lewo nad literami à, è i ù
<i>auxiliaire</i>	czasownik posiłkowy
<i>cédille</i>	ogonek pod literą ç
<i>conditionnel passé</i>	tryb warunkowy czasu przeszłego
<i>conditionnel présent</i>	tryb warunkowy czasu teraźniejszego
<i>conjugaison</i>	odmiana czasownika
<i>consonne</i>	spółgłoska
<i>désinence</i>	końcówka
<i>féminin</i>	rodzaj żeński
<i>futur antérieur</i>	czas przyszły dokonany
<i>futur simple</i>	czas przyszły
<i>imparfait</i>	czas przeszły niedokonany
<i>impératif</i>	tryb rozkazujący
<i>indicatif</i>	tryb oznajmujący
<i>infinitif</i>	bezokolicznik
<i>masculin</i>	rodzaj męski
<i>participe passé</i>	imiestów bierny
<i>participe présent</i>	imiestów czynny
<i>passé antérieur</i>	czas zaprzeszyły
<i>passé composé</i>	czas przeszły dokonany złożony
<i>passé simple</i>	czas przeszły dokonany prosty
<i>passif</i>	strona bierna
<i>pluriel</i>	liczba mnoga
<i>plus-que-parfait</i>	czas zaprzeszyły
<i>préposition</i>	przyimek
<i>présent</i>	czas teraźniejszy
<i>pronom</i>	zaimek
<i>pronom personnel</i>	zaimek osobowy
<i>radical</i>	temat wyrazu
<i>singulier</i>	liczba pojedyncza
<i>subjonctif</i>	tryb łączący
<i>temps composé</i>	czas złożony
<i>temps simple</i>	czas prosty
<i>termination</i>	końcówka
<i>tréma</i>	dwie kropki nad samogłoską
<i>verbe</i>	czasownik
<i>verbe défectif</i>	czasownik ułomny
<i>verbe impersonnel</i>	czasownik bezosobowy
<i>verbe irrégulier</i>	czasownik nieregularny
<i>verbe pronominal</i>	czasownik zwrotny
<i>verbe régulier</i>	czasownik regularny
<i>voix passive</i>	strona czynna
<i>voyelle</i>	samogłoska

Zasady pisowni

W odmianie wielu czasowników francuskich występują zmiany w pisowni poszczególnych form, które mają na celu zachowanie stałej wymowy tematu.

- W czasownikach, których bezokolicznik kończy się na **-cer**, litera **-c-** zmienia się w **-ç-**, jeśli pierwszą literą końcówki jest **-a** lub **-o**:
annoncer → *nous annonçons*, *commencer* → *il commençait*.

- W czasownikach, których bezokolicznik kończy się na **-ger**, przed literą **-g-** pojawia się dodatkowo **-e-**, jeśli pierwszą literą końcówki jest **-a** lub **-o**:
manger → *il mangeait*, *nager* → *nous nageons*.

- W czasownikach, których bezokolicznik kończy się na **-oyer** lub **-uyer**, przed niemą literą **-e** litera **-y-** zmienia się w **-i-**:
nettoyer → *je nettoie*, ale: *nous nettoions*;
appuyer → *il appuie*, ale: *nous appuyons*.

W czasownikach, których bezokolicznik kończy się na **-ayer**, można albo zachowywać **-y-** we wszystkich formach, albo też stosować zamiast niego **-i-**, jak w czasownikach na **-oyer** lub **-uyer**:

payer → *je paye* albo *je paie*;
essayer → *nous essayerons* albo *nous essaierons*.

- W czasownikach typu *espérer* (numer 12) litera **-é-** pozostaje w pisowni w formach *future simple* i *conditionnel présent*, choć wymawiana jest jako dźwięk *ɛ* (**e** otwarte):
espérer → *j'espérerai*, *j'espérerais*.

Reforma ortografii z roku 1990 zezwala także na pisownię *j'espèreraï(s)*.

Uwaga! Nie trać orientacji! W następujących typach czasowników nie zmieniają się w pisowni żadne litery ani też nie pojawiają się dodatkowe litery:

- W czasownikach, których bezokolicznik kończy się na **-ier**, litera **-i-** należy do tematu wyrazu i dlatego pozostaje we wszystkich formach:
prier → *que nous priions*, *copier* → *que vous copiez*.
- W czasownikach, których bezokolicznik kończy się na **-éer**, litera **-é-** pozostaje we wszystkich formach:
créer → *ils créent*, *créé(e)*, *agréer* → *j'agréé*, *agréé(e)*.
- W czasownikach, których bezokolicznik kończy się na **-guer**, litera **-u-** pozostaje we wszystkich formach, także przed samogłoskami **-a** i **-o**:
distinguer → *nous distinguons*, *conjuguer* → *je conjuguais*.

Dotyczy to także czasowników, których bezokolicznik kończy się na **-quer**:
fabriquer → *nous fabriquons*, *critiquer* → *ils critiquaient*.

Czasowniki zwrotne

Czasy złożone wszystkich czasowników zwrotnych tworzy się za pomocą czasownika posiłkowego *être*. Zaimki zwrotne *me*, *te* i *se* zmieniają się w *m'*, *t'* i *s'* przy czasownikach, które zaczynają się od samogłoski (np. *s'allonger*) lub od h–niemego (np. *s'habiller*).

INDICATIF

présent

je	me	lève
tu	te	lèves
il	se	lève
nous	nous	levons
vous	vous	levez
ils	se	lèvent

passé composé

je	me	suis	levé
tu	t'	es	levé
il	s'	est	levé
nous	nous	sommes	levés
vous	vous	êtes	levés
ils	se	sont	levés

imparfait

je	me	levais
tu	te	levais
il	se	levait
nous	nous	levions
vous	vous	leviez
ils	se	levaient

plus-que-parfait

je	m'	étais	levé
tu	t'	étais	levé
il	s'	était	levé
nous	nous	étions	levés
vous	vous	étiez	levés
ils	s'	étaient	levés

passé simple

je	me	levai
tu	te	levas
il	se	leva
nous	nous	levâmes
vous	vous	levâtes
ils	se	levèrent

passé antérieur

je	me	fus	levé
tu	te	fus	levé
il	se	fut	levé
nous	nous	fûmes	levés
vous	vous	fûtes	levés
ils	se	furent	levés

futur simple

je	me	lèverai
tu	te	lèveras
il	se	lèvera
nous	nous	lèverons
vous	vous	lèverez
ils	se	lèveront

futur antérieur

je	me	serai	levé
tu	te	seras	levé
il	se	sera	levé
nous	nous	serons	levés
vous	vous	serez	levés
ils	se	seront	levés

CONDITIONNEL

présent

je	me	lèverais
tu	te	lèverais
il	se	lèverait
nous	nous	lèverions
vous	vous	lèveriez
ils	se	lèveraient

passé

je	me	serais	levé
tu	te	serais	levé
il	se	serait	levé
nous	nous	serions	levés
vous	vous	seriez	levés
ils	se	seraient	levés

SUBJONCTIF

présent

que je	me	lève
que tu	te	lèves
qu' il	se	lève
que nous	nous	levions
que vous	vous	leviez
qu' ils	se	lèvent

passé

que je	me	sois	levé
que tu	te	sois	levé
qu' il	se	soit	levé
que nous	nous	soyons	levés
que vous	vous	soyez	levés
qu' ils	se	soient	levés

imparfait

que je	me	levasse
que tu	te	levasses
qu' il	se	levât
que nous	nous	levassions
que vous	vous	levassiez
qu' ils	se	levassent

plus-que-parfait

que je	me	fusse	levé
que tu	te	fusses	levé
qu' il	se	fût	levé
que nous	nous	fussions	levés
que vous	vous	fussiez	levés
qu' ils	se	fussent	levés

IMPERATIF

lève-toi
levons-nous
levez-vous

PARTICIPE

présent

se levant

passé

s'étant levé